

amb *é* en el present: «em *démnu* quan veig el poble tan ignorant» (Olost, 1935), «*demna*: enfadar», eiv. (PzCabrero); l'acc. 'anuïllar un escrit' [*Consolat*] és ja del b. ll. de Cat. (6 exs. de 977-1183 en Bast.-Bass., 770).

Damnació [R. Lluïl]: «per tal guisa se componen / los vels, que los sia vist / lo pits, e qu'axí provoquen / los hòmens a cobejar-les; / les quals coses són a gran / *damnació* de lurs ànimes», tros d'un poema seu que Eiximenis va conservar sense prosificació (*Dones*, § 24, *EntreDL* I, 178). *Damnador*. *Damnament*. *Damnatge* [Lluïl]: «sí jo, per lur *damnatge*, sostench en est món passió ni dolor, en l'altre segle sostendran perdurables penes, per la desonor que-m fan en est món» (*Blanq.* I, 212.16); «e-ls sarrahins del regne de València li corrien gran res de la sua terra, axí que les sues gentes ne sofferien gran *damnatje*», Montaner (17; i un altre, citat supra); pres per via mig-sàvia del b. ll. *damnicum*, d'on vénen també oc. *damnatge*, fr. ant. *damage* (> angl. *damage*), avui *domage*.

Damnejar [Cròn. del rei Jaume I, escrit *damnegar*, veg. la cita a prop. de *de tot en tot*, TOT]; exs. del S. XIV-XV en *AlcM*, però no s'ha de considerar modificació de *damnicare*, com diu aquest, sinó derivat de *damnatge*, amb lleu canvi de sufix: oc. ant. *damlatjar* i *damnejar*, fr. ant. *damager* (> angl. *to damage*), avui *endomager*. *Damnificar* [S. XIV, Cròn. del Cerimoniós; *Tirant*]: «ara som a la cominal: ab aquelles armes que-m vols *damnificar*, ab aquelles té *damnificaré*» (Ag. I, 185); *damnificació*; *damnificador*; *damnificament*. *Damnós* [Lluïl, Metge, etc.], pres del ll. *damnosus*; tardanament substituït per *danyós*, amb influència castellana [S. XVII, *AlcM*; ja Busa-Nebr., 1507, «calamitosus, damnosus, incommodus», però aquest dicc., adaptat del cast., no és bon testimoni que s'usés llavors poc o gaire].

Condemnar [Lluïl], pres del ll. *condemnare* id.; «ésser *condemnat* de la paga: condemnari solutionis; ésser *condemnat* per sentència de jutge», OPou (*ThPu.*, 116); *condemna* [1803, Belv.]; *condamna*, men., 1781]; *condemnabile* [1695, Lacav.]; *condemnacó* [S. XIII, *CostTort.*]; *condemnador*; *condemnatori* [1695, Lacav.]

¹ *Dani* imprimeix Gual C. en un doc. valencià d'aquesta data, 1460 (p. 493), com si fos una grafia equivalent de *dany*. Però com que en la mateixa font apareix, fora d'això, *dan* («no fos gosat algú fer *dan* als dits moros», *Congr. Hi. Co. Ar.* IV, 486 i passim), cal analitzar altrament: «acusació, *dan* i denunciació, inquisició ---», com sigui que per aquest temps ja es troba prou sovint *i* en lloc de la conjunció *e*. — ² I no és errada ni distracció puix que Calmette posa un «sic» al primer (RLR XLIX, 280). — ³ En adaptar el text del *Maldit ben dit*, en el vers 41, com que el còdex ceriverinià de què se servia havia omès el vers 40, ho apedaça posant *gasany* en la rima, en el vers 42, i en el 41 canviant *dan* en *dany*. És veritat que dels dos mss. eiximenians usats, un, el ms. Univ. restableix la forma

dan, sentint-la com a més correcta i corrent en cat. antic, però el ms. Na (Llabrés) porta realment *dany*, i és l'única forma a retenir, car altrament no s'explicaria la rima (veg. *EntreDL* I, 233). En canvi no puc admetre ací la prova que podria deduir-se, d'una alba occitana, que analitza Riquer (RFE XXXIV, 158, 163), i que creu obra d'un català: tot el text de la composició és .suspecte, almenys tal com l'estableix el publicador: el context és de sentit obscur, i la forma *gan*, que rimaria amb *dan*, amb el sentit de 'guany', no és acceptable en uns versos que, essent una alba, haurien de ser de data arcaica, S. XII o XIII (més aviat del principi d'aquest): en aquesta data la contracció de *aa* en *a* —*guaany* > *gan(y)*— és ben anacrònica, i hi ha flagrant contradicció entre el caràcter occità de *gua* > *ga* i el caràcter català i no occità de la caiguda de la -n- (caldria *gazanb* o *gasan* o almenys *gaany*); i per si fos poc encara, la rima excepcional de -n amb -ny, car d'una banda *dany* seria anòmal, i d'altra banda -n en *gu(a)dany* no és possible, puix que ací es tracta de -N- (WAIDANJAN). Estem davant un text fundat en una tradició ms., o...? — ⁴ També cal tenir en compte que si *dany* s'hagués reintroduït per imitació del castellà, no podria deixar d'haver-hi el que sol passar en aquest cas: importants discrepàncies regionals en l'ús del mot. Hi ha discrepància grossa entre l'extensió de l'ús en català i en castellà, però tant en els casos en què el català diu *mal* i el castellà *daño*, com en els casos en què usen DAMNUM l'un i l'altre, hi ha perfecta coincidència entre les nostres quatre grans regions lingüístiques. Me n'asseguro conferenciant especialment amb un home entès valencià i un de mallorquí. Tant la gent del Princ. com la de València, del Rosselló i de les Illes diran, p. ex., «la pedregada ha fet molt de *mal* a la vinya» més aviat que no *dany*. Però en altres casos es diu *dany*, i igualment a les regions laterals: els *danyos* causats per l'incendi, *causar dany* en general, *pagar danyos* i *perjudicis* (*perjuins* val., *perjuis* mall., però *danyos* pertot). Com a frases populars valencianes em cita J. G. M. (1955) «soffrir el *dany* i pagar la taca», «eixa gente, la forastera, causa molts *danyos* als melonars: els furtens verds encara», «fugí del *mal*, que porta *dany*» (frase proverbial, recollida també per MGadea). Però el mateix J. G. M. insisteix fortament que en molts dels exs. que donen els diccs. de MGadea, Escrig i fins DFa., l'ús idiomàtic valencià és de *mal* i no *dany*, i constato que són els mateixos en què ho preferiríem en català central. — ⁵ Amb *damnatge* en tenim encara un cas en la Crònica del Cerimoniós, 341; i en el Cartoral de Vilafranca de Conflent de 1324: «si alcuna tayla era feyta --- e foc més o altra *dapnatge* donat», fº 5r. — ⁶ És la traducció del cast. *dañar* al basc (LzMendizábal, *La Lengua Vasca*, 114). *Min* 'dany', *eman* 'donar'. — ⁷ M'assessora també J. G. M.: allà és realment corrent *tinc el pit danyat*, *té danyat el pulmó* (ni això no seria popular en el Princ.). Sent com a mera-